

A SZPELEOLÓGUS KÖNYVESPOLCA

L. Jakucs:

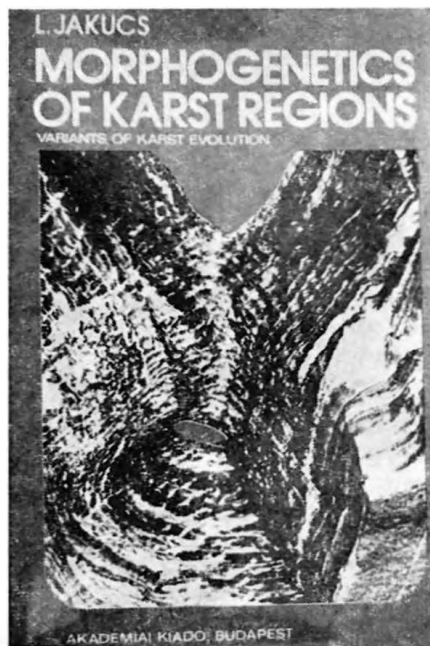
**Morphogenetics of Karst Regions
Variants of Karst Evolution**

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. (310 oldal,
135 ábra)

Jakucs László szakmonográfiája magyar nyelven „A karsztok morfogenetikája, A karsztfejlődés variációi” címmel 1971-ben jelent meg szintén az Akadémiai Kiadó gondozásában. Az angol fordítás Balkay Bálint gondos munkája. Az angol változat előnyére szolgált, hogy a kiadásban közreműködött az Adam Hilger Ltd. bristoli kiadó is, így az angol szöveg csaknem hibátlan és szakmailag is hűen tolmácsolja a szerző gondolatait. A magyar kiadás fényképek dolgában kissé szegényesnek tűnt, az angol változatot a szerző néhány jó fényképpel egészítette ki.

Jakucs László műve az első olyan szintetizáló karszttanulmány, amely áttörve nyelvünk lokalizáló korlátait az egyetemes tudomány számára tette közkincssé mind a szerző, mind számos idézett magyar kutató eredményét. Jakucs joggal szerepelteti könyve címében a „morfogenetika” kifejezést, mivel nem egyszerűen a karsztok morfológiai leírását adja, hanem a külső formakincs mögött a belső mozgató erőket kutatja, a komplex módon összefonódó (nem csak karsztos) folyamatokat analitikusan boncolgatja. A mű igen kedvező nemzetközi visszhangot váltott ki.

B. D.

V. Aellen, P. Strinati:

Die Höhlen Europas (Európa barlangjai)

BLV Verlagsgesellschaft, München, Bern, Wien 1977.
1. kiadás, p. 274.

A könyv 400 idegenforgalmi célból kiépített barlangot ismertet. Címével ellentétben csak Portugália, Spanyolország, Franciaország, Nagy-Britannia, Írország, Belgium, a Német Szövetségi Köztársaság, Svájc, Ausztria, Olaszország és Jugoszlávia kiépített barlangjait dolgozza fel — a címben szereplő „európai” jelző sajátos értelmezésével.

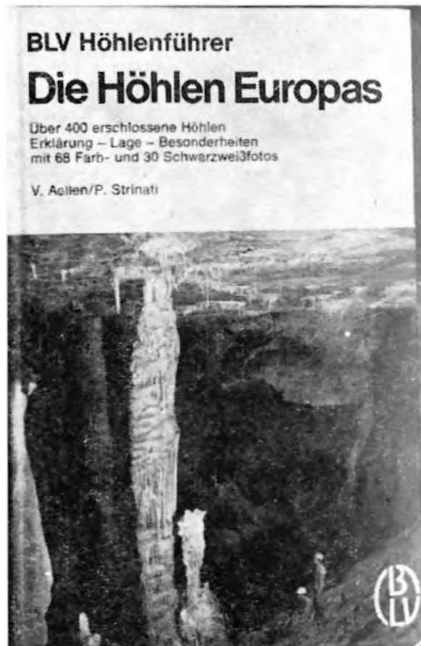
A bevezető részben ismerteti a barlangok idegenforgalmi jelentőségét (néhány számszerű adattal is szemléltetve azok látogatottságát), a barlangi cseppkő- és jégképződmények kialakulását, formajegyeit, a barlangok állat- és növényvilágát, őslénytani és ősrégészeti jelentőségüket. Rövid összefoglalót ad a nem kiépített barlangok felkeresésével kapcsolatos általános tudnivalókról (felszerelés).

A barlangok országokénti ismertetésénél először egy rövid összefoglalót ad az ország karszterületeiről, majd egyenként ismerteti a kiépített barlangokat. Pontos leírást ad a barlangbejáratok helyéről, azok megközelítési módjáról. Röviden ismerteti a barlangokat, megjelölve azok hosszát és a bennük található nagyobb szintkülönbségek mértékét. Néhány mondatban jellemzi a kiépítettség fokát (világítás, járdák, a bemutatott rész hossza stb). Rövid leírást ad a barlang jellegzetes szakaszairól, képződményeiről, egyes barlangoknál — szerző és évszám feltüntetésével — az irodalomra is utal.

517 címszavas irodalomjegyzéket közöl, majd egy 45 címszavas barlangkutatói értelmező szótárt. A kötet az ismertett barlangokból összeállított névmutatóval zárul. A könyvet 68 színes és 30 fekete-fehér fotó egészíti ki.

V. Aellen és P. Strinati könyve nem szakkönyv, de tömör, tárgyyszerű leírásaival kellő információkat szolgáltat egy nyugat-európai „barlangász-körút” megtervezéséhez, vagy az ismertett országok karszterületeinek megismeréséhez.

Szablyár Péter

V. Crăciun — Gh. Racovița:

Pojarul Poliței

Sport-Turism 1975. 108 oldal, 18 színes, 48 fekete-fehér fotó, román, német és francia nyelven.

Nemcsak a Bihar-hegység, hanem egész Románia legszebb barlangját, annak rendkívüli cseppkőgazdagságú és csodálatos kristályképződményekben bővelkedő földalatti világát mutatja be a könyv. Először a környező hegységet, megközelítési lehetőségeit, turistaújtait ismerteti, majd részletesen foglalkozik a mőcvidék lakóival, életmódjukkal, néprajzi és népművészeti vonatkozásokkal.

Részletesen tárgyalja a barlang genetikáját, összefüggésben a környék más barlangjaival, majd végigvezet a barlangon, bemutatva a különleges képződmények sokaságát.

Az egyébként szép barlangi felvételek sok esetben nem érvényesülnek kellően a nyomdatechnika fogyatékosai miatt.

H. T.

Karl Thein:

Die schönsten Höhlen Europas (Európa legszebb barlangjai)

Bruckmann Verlag, München 1978. 160 oldal, 30 színes, 60 fekete-fehér fotó, 14 barlangtérkép.

A szép kiállítású könyv 12 ország 35 idegenforgalomra berendezett barlangját mutatja be szöveggel és képekkel. Az összeállításba Lengyelország, Belgium, Franciaország és Svájc 1–1 barlangja került be, Magyarország és Anglia 2–2 barlanggal, Jugoszlávia, Csehszlovákia, Olaszország és Spanyolország 3–3 barlanggal, Ausztria 5, míg a könyvet kiadó NSZK 10 barlanggal szerepel. Már ebből az eloszlásból is következtethetünk arra, hogy a könyv tartalma nem fedi teljesen a címet. Európa szép barlangokkal rendelkező országai között pl. nem szerepel a könyvben Bulgária és Románia. Az is bizonyos, hogy az NSZK 10 ismertett barlangja közül jó néhány nemigen veheti fel a versenyt számos kimaradt barlanggal. Elég, ha megemlítjük, hogy pl. a Morva-karszt barlangjai sem szerepelnek az összeállításban.

Társulatunk a szerző kérésére szöveges, térképes és fotókkal illusztrált anyagot adott a kiadványhoz a hazai látogatható barlangokról, melyből végül is

csak a Tapolcai-tavasbarlang és a Baradla került közlésre. Sajnos a szerző más forrásokból is merített a szöveges részek megírásához, s így néhány vaskos szakmai tévedés is belekerült a magyar anyagba.

A könyv képanyaga nem egységes színvonalú. Nyomdai kivételük kiváló, de a túlnyomóan jó és kitűnő felvételek mellett találunk egészen gyengéket is. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar anyagot illusztráló 2 db színes és 4 db fekete-fehér fotó (Borzsák P.—Prágai A., ill. Hazslinszky T. felvételei) a könyv színvonalát emelő képek közé sorolható.

H. T.

A.C. Waltham:

Die Wunderwelt der Höhlen in Farbe (A barlangok színes csodavilága)

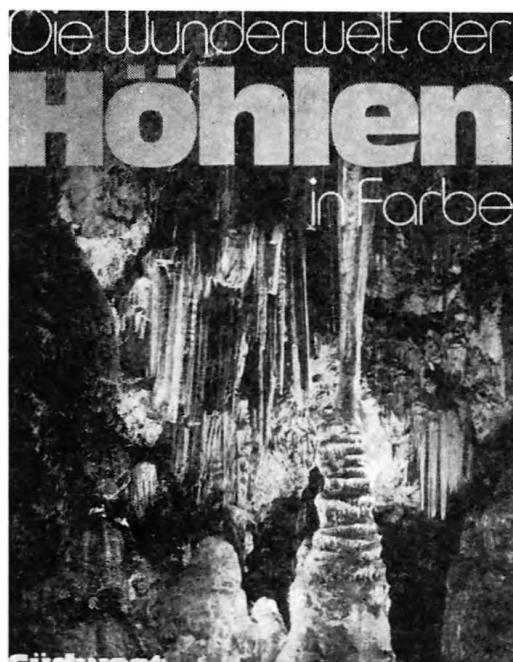
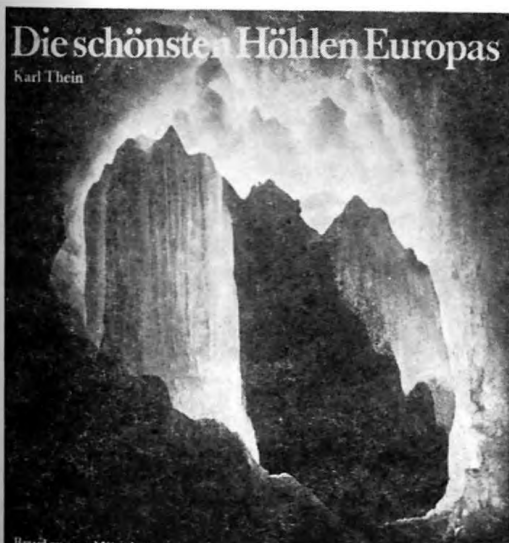
Südwest Verlag, München 1977. 128 oldal, 145 színes fotó, 5 ábra.

Az eredetileg olasz kiadásban és nyelven megjelent albumszerű könyv ismeretterjesztő szinten, de részletesen ismerteti a karsztok és barlangok kialakulását, a jellegzetes karsztjelenségeket, a különböző cseppkőképződményeket. Külön fejezetet szentel a barlangok élővilágának, valamint az ember és a barlangok kapcsolatának az ősembertől napjainkig. A barlangok kutatását bemutató fejezetben kitér a feltáró és felmérő munkákra, a fotózásra, valamint a legkülönbözőbb tudományos vizsgálatokra, kiemelve a kutatások gyakorlati hasznosítását.

A barlangokat földrészenként ill. országonként bemutató fejezetben Kelet-Európa címszó alatt röviden (11 sorban) említi Magyarországát és a Baradlát. Sajnálatos, hogy a függelékként közölt, az idegenforgalomra megnyitott barlangok országonkénti felsorolásából hazánk kimaradt. (Ez leginkább idegenforgalmi szerveink propaganda-tevékenységére vet rossz fényt.) A könyvet 102 címszóval tartalmazó értelmező szótár egészíti ki.

A kiadvány fotóanyaga színvonalas, nyomdatechnikája is megfelelő.

H. T.

CONTENTS

Twenty years of the reorganized Hungarian Speleological Society (1958—1978). Events and results. (*Dr. György Dénes and Dr. Tivadar Böcker*) 1

STUDIES

<i>Csaba Varga</i> : The Hajnóczy Cave of Odor-vár	7
<i>Gábor Miklós</i> : The microclimate of the Hajnóczy Cave	11
<i>József Rácz</i> : "Bat cemeteries" in the Baradla Cave of Aggtelek	19
<i>János Kubassek</i> : The Arany-lyuk Cave of Mt. Teke	23
<i>Péter Borzsák</i> : Illumination technology of photographing in caves	25
<i>Dr. Dénes Jánossy</i> : László Vértes, the speleologist	31
<i>Dr. György Dénes</i> : On the Kőpest at Csíkszentdomokos, Transylvania (Rumania)	35
<i>Tamás Hazslinszky</i> : The Caves of Rübeland (GDR)	39
<i>Dr. Attila Kósa—Dr. Werner Smykatz-Kloss</i> : Solution phenomena in the Dolomites of North Tripolitania	43
<i>Tibor Sasvári</i> : Oceanic Karst on Sri Lanka (Ceylon)	49

REVIEW

Situation of the speleotherapy in the USSR (<i>G. A. Maximovich</i>)	53
About the Gypsum Caves (<i>S. Kempe</i>)	53
<i>News from Abroad, Press-Review</i>	58
Symposium on speleotherapy in Austria (<i>H. Kessler</i>)	58
Meeting of speleologists in Czechoslovakia (<i>Gy. Hegedüs</i>)	59
<i>Results of the Karst and Speleological Research in Hungary</i>	62
International Symposium on Karst Hydrology (<i>Dr. T. Böcker</i>)	62
First Symposium of the University Students on Speleology and Karstology (<i>Dr. L. Kordos</i>)	63
Tourism to the Hungarian Caves in 1976—77. (<i>Dr. D. Balázs</i>)	34
<i>Our Society's Life</i>	66
General Assembly of the Hungarian Speleological Society (<i>K. Székely</i>)	66
Functionaries of the Hungarian Speleological Society elected at the general assembly in 1978	67
New honorary members of the Hungarian Speleological Society	68
<i>In Memoriam</i>	72
Dr. Károly Bertalan (1914—1978)	75
István Markó (1909—1978)	75
<i>Book-Review</i>	78

СОДЕРЖАНИЕ

К двадцатилетию заново организованного Венгерского Общества исследователей карстов и пещер (1958—78)
Д-р Дьёрдь Денеш и Д-р Тивадар Бёккер 1

ДОКЛАДЫ

<i>Чаба Варга</i> : О пещере Хайноци на горе Одор-вар	7
<i>Габор Миклош</i> : О микроклимате пещеры Хайноци	11
<i>Йозеф Рац</i> : „Кладбище нетопырей“ в пещере Барадла у с. Аггтелек	19
<i>Янош Кубашек</i> : О пещере Арань-люк	23
<i>Петер Боржак</i> : О технике освещения при фотографировании в пещерах	25
<i>Д-р Денеш Яношици</i> : Ласло Вертеш — спелеолог	31
<i>Д-р Дьёрдь Денеш</i> : О Кёпеште в районе с. Чиксентдомокош, Трансильвания (Румыния)	35
<i>Тамаш Хазслински</i> : О Рюбеляндском пещерном районе (Г.Д.Р.)	39

<i>Д-р Аттила Коша—Д-р Вернер Шмикац-Клосс</i> : Проявления коррозии в горах Нефуза в Северной Триполитании	43
<i>Тибор Шашвари</i> : Океанический карст на острове Шри Ланка (Цейлон)	49

ОБЗОР

Состояние спелеотерапии в СССР (<i>Г. А. Максимович</i>)	53
Пещеры в гирсе (<i>Ш. Кемпе</i>)	53
<i>Иностранные известия, обзор журналов</i> К семидесятипятилетию со дня рождения профессора Г.А. Максимовича	55
Анкета по вопросам спелеотерапии (<i>Г. Кесслер</i>)	58
Совещание спелеологов в Чехословакии (<i>Д. Гегедюш</i>)	59
<i>Новости отечественных карстовых и пещерных исследований</i>	62
<i>Общественная жизнь</i>	66
<i>Библиотека спелеолога</i>	78

Fénykép a hátsó borítón: A Mátyás-hegyi-barlang. Borzsák Péter és Prágai Albert felvétele